

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

MÉ MÍSTO JE TENTO SVĚT

Michaela Krčková

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Sochařství

Specializace Socha a prostor

Bakalářská práce

MÉ MÍSTO JE TENTO SVĚT

Michaela Krčková

Vedoucí práce: prof. akad. soch. Jiří Beránek
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, červen 2020

.....
podpis autora

Poděkování:

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce prof. akad. soch. Jiřímu Beránkovi za vedení mé bakalářské práce a cenné rady.

Dále bych ráda poděkovala Evě Krčkové za pomoc při instalaci v terénu a korektuře textu.

OBSAH

1. MÁ DOSAVADNÍ TVORBA V KONTEXTU STUDIJNÍ SPECIALIZACE.....	1
2. VYBRANÉ TÉMA A CÍL PRÁCE.....	3
2.1 Volba tématu.....	3
2.2 Cíl práce.....	3
3. ZVOLENÉ MÍSTO A JEHO HISTORIE.....	4
4. ZVOLENÝ MATERIÁL A POSTUP.....	5
5. PŮVODNÍ ZÁMĚR.....	7
6. INSTALACE.....	9
6.1 Závěr.....	9
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	11
8. RESUME.....	12
9. SEZNAM PŘÍLOH.....	13
10. PŘÍLOHY.....	14

1. MÁ DOSAVADNÍ TVORBA V KONTEXTU STUDIJNÍ SPECIALIZACE

K umělecké tvorbě jsem se poprvé pořádně dostala při studiu na Střední umělecké škole grafické v Jihlavě. Studovala jsem Grafický design. Grafickým návrhům a počítačové grafice se věnuji stále. Učili jsme se základy všech uměleckých technik jako je kresba, malba, umělecká grafika atd.

Nejvíce mě ovlivnily základy sochařství ve třetím ročníku. Učili jsme se modelovat z hlíny busty, reliéfy a zkoušeli odlévat do sádry. Prostorová tvorba a její realizace, kterou jsem se do té doby nijak zvlášť nezabývala, mě velmi oslovila. Začala jsem se sochařskému procesu věnovat více než počítačové grafice. Prostor mi dával více možností, jak se umělecky realizovat. Měla jsem možnost vytvořit ve spolupráci naší střední školy a jihlavské Zoo sochu papouška do dřeva a o pár měsíců později dřevěnou sochu krále pro vánoční Betlém v městysu Okříšky. Přestože jsem se sochařstvím neměla moc zkušeností, chtěla jsem se v tomto oboru nadále vzdělávat. Tyto zkušenosti mě vedly k tomu podat si přihlášku na FDULS na obor Socha a prostor.

Na vysoké škole jsem se začala více věnovat tématu Land art, což pro mě do té doby bylo něco neznámého, tedy alespoň z vlastní zkušenosti.

Martina Glenn ve svém článku s názvem Land Art (1. 5. 2009) popisuje využití různých přírodních materiálů včetně rostlin v umění. Tyto materiály je možno instalovat mimo galerijní prostory ve volné přírodě. Působí na ně zde povětrnostní vlivy a počasí. Díky erozi a dalším přírodním podmínkám se díla mění a dostávají nový rozměr a další budoucnost.

(GLENN, Martina. Land Art. In: *artmuseum.cz* [online]. 1. 5. 2009 [cit. 28. 6. 2020]. Dostupné z: http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=150)

Na vysoké škole jsem začala pracovat s přírodními materiály, s rovnováhou objektů a rozsáhlým prostorem, který krajina nabízí. Nejraději jsem pracovala s plastikami, které umožňují průhled do krajiny. S tímto tématem jsem se snažila více experimentovat. Na tomto principu jsem zpracovala například klauzurní práci na téma

Atavismus a v dalším semestru práci na téma Barevná plastika, kdy jsem upravovala rámy od obrazů tak, aby tvořily krajinu v obraze a obraz v krajině.

2. VYBRANÉ TÉMA A CÍL PRÁCE

2.1 Volba tématu

Téma Mé místo je tento svět jsem zvolila ze zadaných témat, protože mi dokonale umožňuje pracovat s uměním v krajině mého bydliště, Vysočiny. Je to téma otevřené a téměř ničím nesvázané. Šlo přesně uplatnit na moji dřívější myšlenku díla, které jsem chtěla realizovat, a bylo jedním z mých dřívějších adeptů na bakalářskou práci. Mohla jsem dále přetvářet krajinu, ve které jsem instalovala i své předchozí klauzurní práce na vysoké škole. Tato krajina, toto místo, je součástí mého malého světa a tak je pro mě název tématu více než vyhovující.

2.2 Cíl práce

Cílem mé práce je poukázat na změny v krajině a na schopnost regenerace přírody s přispěním člověka i bez něj. Proto chci do tohoto prostoru přivést více lidí, aby si uvědomili aktuální výrazné změny v krajině, která je obklopuje. Lidé, kteří tímto místem pouze projedou autem, si nemusí uvědomit vážnost situace způsobené kůrovcovou kalamitou. Předpokládám, že když krajinou divák prochází beze spěchu a zastaví se například, aby si prohlédl mé plastiky, má prostor zamyslet se nad tím, co se právě v přírodě odehrává a jak sám může tyto změny ovlivnit. Výstupem práce je několik plastik umístěných v krajině na více způsobů v několika ročních obdobích.

3. ZVOLENÉ MÍSTO A JEHO HISTORIE

Výběr místa pro instalaci své práce jsem neměla složitý. Zvolila jsem oblast lesů okolo měst Brtnice a Jihlava. Je to oblast, kam jsem byla zvyklá chodit roky. Jednalo se o oblast Brtnické vrchoviny a přírodní rezervace Údolí Brtnice ev. č. 2141.

„Jedná se o kaňonovité údolí s meandrující říčkou Brtnice o délce asi šest kilometrů před místem, kde se vlévá do řeky Jihlavy. Najdeme tu přírodovědně velmi cenné stráně se skalními výchozy, jež jsou biotopem celé řady ohrožených a regionálně vzácných druhů rostlin a také bezobratlých živočichů.“

(BUKÁČEK, Roman a KRATOCHVÍLOVÁ, Martina a SLANINOVÁ, Jana a ŠVIKOVÁ, Barbora a kolektiv. *Vysočina příroda a krajina*. Jihlava: Kraj Vysočina, 2019. ISBN 978-80-87512-41-0)

Přestože záměrem ochránců přírody bylo udržení a zachování krajinářských hodnot, musely být tyto lesy od roku 2019 neplánovaně a rychle káceny z důvodu intenzivního napadení stromů kůrovcem. Tato kalamita prudce změnila atmosféru jednoho z mých oblíbených míst a právě celoplošné vykácení mě zasáhlo nejvíce. Celý ekosystém místa byl kůrovcem narušený. Vykácení způsobilo úhyn mechů, kapradin a dalších rostlin, včetně hub. Také divoká zvířata byla nucena se přemístit kvůli nedostatku potravy a úkrytu. Stromy, které zde zatím zůstaly, postupně usychají, nebo se lámou vlivem větru. Zkáza tohoto místa byla rychlá a celé akry stromů zmizeli během osmnácti měsíců. Vznikla tak pustá plocha plná pařezů a pokrytá vrstvou větví, jehličí a kůry. To vše způsobilo nehostinnost prostředí. V průběhu práce na mém projektu byla krajina po částech nově osazována stromky, které se zatím nestihly rozrůst.

Na podzim jsem procházela rozsáhlým údolím Brtnice a hledala co nejlepší oblast pro umístění svých plastik. Nakonec jsem se rozhodla pro oblast zhruba 1 km², která zahrnuje jak vyvýšená místa, tak i svahy k blízké řece a působí rozmanitě i přes hnědou monochromní povahu celé oblasti v podzimním období.

4. ZVOLENÝ MATERIÁL A POSTUP

Kvůli instalování na různých místech a v členitém terénu jsem potřebovala, aby mé dílo bylo lehce přenosné, a zároveň jsem nemusela omezovat jeho velikost. Bylo zapotřebí co nejvíce omezit hmotnost díla, proto jsem zvolila konstrukci z běžně dostupného pletiva s oky o průměru 2 cm, která mi umožnila objekty vytvořit duté a tak relativně lehké. Díky pletivu byla konstrukce zároveň i pružná a nelámala se. Materiál mi umožnil dotvarovat sochu přímo v terénu např. kolem kmenů stromů viz foto. Toto tvarování by mi pevné materiály neumožnily. Volba materiálu se mi při práci v terénu osvědčila. Když jsem na plastiku v přírodě později pokládala další přírodní materiál, např. kmeny stromů, tak byla dostatečně odolná, pružila a nijak se nepoškodila.

V další fázi jsem musela získat celistvý povrch se strukturou. K tomu jsem použila plastickou sádro KITTFORT GIPS, která oproti jiným druhům sádry tolik nepraská. Je odolná proti vnějším otěrům při instalaci a kontaktu s jinými povrchy a při manipulaci s objektem. Zároveň byla porézní, což umožnilo dobré přichycení lepidla a kůry. Aby sádra dobře držela na konstrukci, použila jsem plátěné pruhy na způsob sádrových obvazů. Zkusila jsem nanést sádro přímo, ale tento způsob práce s materiálem se neosvědčil. Na sádrový obklad jsem potom nanesla větší množství sádry a vytvořila tak celistvý povrch se strukturou.

Poté, co jsem měla připravený sádrový základ, musela jsem přijít na způsob přichycení přírodního materiálu, kůry ze stromů vykáčených v místě budoucí instalace. Kůru jsem musela nechat vyschnout a zbavit nečistot jako jehličí, hlína atd. Můj původní nápad zahrnoval přichycení větších kusů kůry. To se však neosvědčilo, jelikož kůra byla značně zkroucená a tvar kůry se neshodoval s tvarem konstrukce. Musela jsem přijít na způsob, jak co nejlépe pokrýt celý povrch. Kůru jsem rozlámala a rozdělila na různé části od cca 20x10 cm až po drť, abych dokázala přesně zaplnit každé místo a vytvořila tak vrstvy co nejvíce podobné struktuře povrchu stromů.

Vyzkoušela jsem několik druhů lepidel. Mým požadavkům nejvíce odpovídal Chemopren Extrém, lepidlo speciální pro extrémně namáhané lepené spoje, pro jeho vlastnosti jako pružnost a odolnost proti otěru, dobrá přilnavost k různým povrchům. Po

nalepení vrstev kůry a vyschnutí lepidla byla plastika připravena k instalaci. Plastiky jsem tvořila postupně během roku. Postup tvorby je zdokumentován v příloze této práce.

5. PŮVODNÍ ZÁMĚR

Lesy na Vysočině a okolí Jihlavy v posledních několika letech zasáhl kůrovec. Jeho vlivem většina zde rostoucích jehličnanů uschla. Stromy, které byly napadené, představovaly ohrožení pro zdravé stromy. Proto se muselo začít s kácením. Kůrovec vlivem sucha však postupoval rychleji, než probíhalo kácení a tak zkáze nešlo i přes snahu zabránit. Vykácená byla značná část Brtnické vrchoviny. Velké množství dřeva dělníci nestačí odvážet a tak jediné, co nyní narušuje pustou krajinu, je množství pořezaných kmenů naskládaných na sebe.

Lesy částečně obnovují lidé tím, že vysazují znovu stromky. Přijde mi ale, že hodně mladých stromků usychá dříve, než stačí pořádně zakořenit. Je to způsobeno tím, že nemají kořeny dostatečně hluboko, aby dosáhli na spodní prameny, a v oblasti do léta nebyl dostatek vody, kterou dříve zachytil a udržel ekosystém lesa. Příroda se však z určité části obnovuje sama, například náletovými stromky.

Rozhodla jsem se ve své bakalářské práci vyjádřit schopnost sebeobnovy lesa a potřebnost zásahu člověka při řešení následků kůrovcové kalamity. Vytvořené plastiky jsem chtěla instalovat přímo v napadené oblasti na viditelných bodech v terénu. Původně jsem zde práce chtěla ponechat po dobu několika týdnů či měsíců.

Původním záměrem bylo, že plastiky budou podpírat a pozvedat padlé a pořezané stromy a symbolicky chránit mladé stromky. Chtěla jsem zkusit více variant na toto téma. První mojí myšlenkou byly přírodní tvary připomínající svým tvarem kořeny, ale rostoucí ze země vzhůru. Kořeny mne inspirovaly svojí silou a tvarem. Je to jakási cesta, kterou proudí živiny a vše, co je pro strom důležité. Pomyslné cesty mají později význam i v instalaci. Tyto „kořeny“ v mé práci mají za úkol znázorňovat sílu přírody vystupující ze země a zdůraznit přirozený vznik nových lesních porostů z náletových stromků. Tyto mladé stromky jsou rozrostlé chaoticky a často ve skupinkách.

Lidský podíl na obnově lesů jsem naopak chtěla znázornit pomocí geometrických tvarů, jako jsou čtverce. Udělala jsem to proto, že s geometrií se v přírodě až tolik neseťkáme. To lidé mají tendenci sázet stromy do řad a stejně daleko od sebe. Na rozdíl od přírodních tvarů geometrické tvary nevyrostají ze země, ale jsou umístěny ve vzduchu a nad zemí. Tyto objekty jsou umístěny převážně na pařezech nebo pokácených stromech.

Symbolizují tak vnější zásah. Zároveň jsem chtěla, aby také podpíraly či zvedaly pořezané stromy. Těmito dvojími tvary jsem chtěla vyjádřit kontrast mezi dvěma vlivy na obnovu lesů. Chtěla jsem docílit, aby povrch plastik zobrazoval strukturu stromů. Skici původní myšlenky jsou součástí příloh této práce.

6. INSTALACE

Hotové plastiky jsem usazovala v krajině na více způsobů v několika ročních obdobích. Konkrétně v měsících listopad, leden a březen. Po tuto dobu jsem postupně dodělávala další plastiky.

Práci jsem umísťovala postupně na několika místech v blízkosti města Jihlavy. Na rozdíl od původního záměru jsem (s ohledem na stále probíhající práce na čištění a kácení lesa, pohyb těžké lesní techniky) mohla instalace ponechat na místě maximálně pár dní a poté jsem je přesunula, změnila a vytvořila tak další kompozice. Využila jsem možnost experimentovat s tím, jak budou práce v různých ročních obdobích a nepředvídatelně proměnlivém terénu vypadat. Spojila jsem předem promyšlené nápady s dávkou improvizace.

Přírodní i geometrické tvary koexistovaly při instalaci v krajině dohromady a myslím, že tak tvořily vzájemný kontrast i spolupráci.

V měsíci listopadu jsem instalovala do krajiny první středně velký objekt přírodního tvaru. Jednalo se o první zkoušku, jak se bude s plastikou v krajině pracovat. Chtěla jsem včas odhalit případné nedostatky materiálu. Kompozici jsem doplnila o objekty nalezené přímo v místě a vznikla tak první cesta.

Instalace v lednu probíhaly v několika po sobě jdoucích dnech. Instalovala jsem čtvercové tvary do několika různých kompozic.

V březnu jsem instalovala již všechny dokončené tvary společně. Do kompozic jsem také zahrnula přírodniny v místě jako zajímavé pařezy apod.

6.1 Závěr

Ve své práci jsem se snažila pracovat s rovnováhou instalovaných objektů. Dosáhla jsem tak toho, že většina prací držela sama od sebe, tím, že se zapírala o jiné objekty. Kompozice byly sice stabilní, avšak při zhoršených povětrnostních podmínkách, které v této oblasti často panují, se mohla plastika posunout nebo i zcela zničit. Pro plastiku tak panovali stejné podmínky jako pro její okolí a stromy, které zde zůstaly.

V mé dosavadní tvorbě i při minulých klauzurních pracích jsem hodně používala průhledy do krajiny skrze objekty. Byla jsem rozhodnuta rozvinout tento princip v bakalářské práci. Chtěla jsem dosáhnout toho, že divák, který přijde k prvnímu objektu a podívá se skrze něj, tak uvidí nejen výřez z krajiny ale zároveň i další dílo a to ho inspiruje k němu dojít a znovu se podívat průhledem a princip se opakuje. Rozmístění objektů po krajině tvořilo při každé instalaci „cestu“. Divák byl zván projít připravenou stezkou napříč vykácenou krajinou. Doufám, že to tak vedlo k zamyšlení se nad tím, co nám naše krajina nabízí, co z ní zbylo a co můžeme udělat pro její obnovu.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- GLENN, Martina. Land Art. In: *artmuseum.cz* [online]. 1. 5. 2009 [cit. 28. 6. 2020]. Dostupné z: http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=150
- BUKÁČEK, Roman a KRATOCHVÍLOVÁ, Martina a SLANINOVÁ, Jana a ŠVIKOVÁ, Barbora a kolektiv. *Vysočina příroda a krajina*. Jihlava: Kraj Vysočina, 2019. ISBN 978-80-87512-41-0

8. RESUME

I chose theme My place is this world. I could deal creatively with the bark beetle issue. The forests in Vysočina region were nearly destroyed. I wanted to place the sculptures in ruined landscape and point out the tragic situation. In the same time I wanted to express hope in nature ability to restore itself with a human help or without it. I connected my love for land art, sculptures and my favourite place where all the trees were cut down. It is the area of the Brtnice river valley near the town of Jihlava.

Objects are made of fencing, gypsum and bark from cut trees. I also experimented with natural material found during installation.

Improvisation and coincidence were big part of my work. Landscape was changing all the time because of work forest workers and different weather. Installations took place from autumn 2019 to spring 2020. The placement of objects across the landscape formed a "path" which led spectators through the nature. The work should inspire people to think over nature restoration.

9. SEZNAM PŘÍLOH

1,2) skici, str. 14

3) fotografie před kácením, květen 2018, str. 15

4) fotografie během kácení, leden 2020, str. 15

5) postup tvorby, str. 16

6-12) instalace listopad, str. 17-20

13-20) instalace leden, str. 21-25

21-26) instalace březen, str. 26-30

10. PŘÍLOHY

1) skica

2) skica

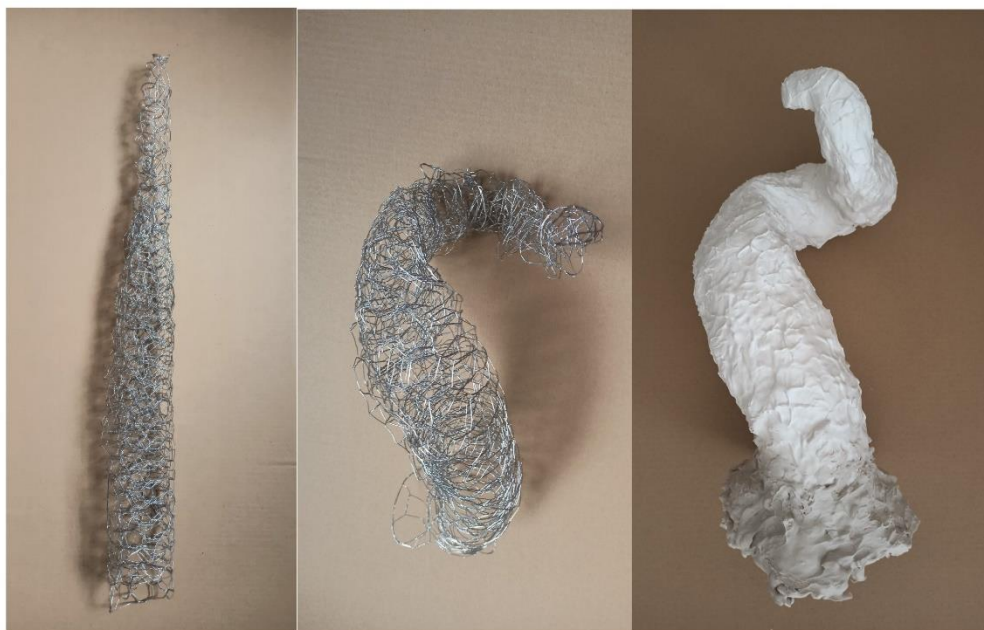
3) fotografie před kácením, květen 2018

4) fotografie během kácení, leden 2020

5) postup tvorby

6) instalace listopad

7) instalace listopad

8) instalace listopad

9) instalace listopad

10) instalace listopad

11) instalace listopad

12) instalace listopad

13) instalace leden

14) instalace leden

15) instalace leden

16) instalace leden

17) instalace leden

18) instalace leden

19) instalace leden

20) instalace leden

21) instalace březen

22) instalace březzen

23) instalace březen

24) instalace březem

25) instalace březen

26) instalace březen

